

STORTINGET

Representantforslag 81 S

(2019–2020)

fra stortingsrepresentantene Petter Eide, Karin Andersen, Freddy André Øvstegård og Solfrid Lerbrekk

Dokument 8:81 S (2019–2020)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Petter Eide, Karin Andersen, Freddy André Øvstegård og Solfrid Lerbrekk om å styrke og utvide ordningen med gratis rettshjelp til ofre for trygdeskandalen

Til Stortinget

Bakgrunn

Høsten 2019 ble det kjent at Nav har praktisert reglene for å ta med seg trygdeytelser til EU- og EØS-land feil for trygdemottakere som er bosatt i Norge. Mange personer har blitt uskyldig straffedømt på grunn av feilen. Flere har sonet dommen i fengsel. Omfanget, alvor og klassedimensjonen gjør denne saken til en av norgeshistoriens aller største rettssikkerhetskandaler.

Den viktigste oppgaven som må gjøres i kjølvannet av trygdeskandalen, er å sørge for en rettferdig opprydding for ofrene i denne saken. Da må alle potensielle ofre få et tilstrekkelig tilbud om rettshjelp. Dette rettshjelpstilbudet må være såpass tilgjengelig og omfattende at det også vil dekke eventuelle nye opplysninger om trygdeskandalens omfang – både når det gjelder hvilke ytelser klagerens sak gjelder og hvor langt tilbake i tid klagerens sak går.

I desember 2019 kom Justis- og beredskapsdepartementet med et rundskriv om «rettshjelpsordning om særlig rettshjelpstiltak i forbindelse med feilaktig praktisering av adgangen til å motta sykepenger, arbeidsavklaringspenger og pleiepenger ved midlertidig opphold i et annet EØS-land».

Det var bra og helt nødvendig at regjeringen fikk på plass en rettshjelpsordning, men den bør styrkes og utvides for å sikre oppreisning til alle potensielle ofre.

Hvorfor rettshjelpsordningen for Nav-ofrene må utvides

Den særskilte rettshjelpsordningen gjelder først etter at Nav har vurdert saken og fattet nytt vedtak. Dette betyr at de berørte først må gjøre en vurdering av egen sak, klage til Nav og gå gjennom hele den prosessen uten sikkerheten om rettshjelp. Dette skaper en uakseptabel høy terskel for eventuelle ofre og skaper en forhøyet risiko for at mennesker som har blitt utsatt for justismord, ikke får oppreisning. Ofrene fortjener en løsning hvor de får gratis rettshjelp fra første stund, for eksempel ved at de kan kontakte advokat først for å få en vurdering av om de er omfattet av skandalen.

Videre er den særskilte rettshjelpsordningen begrenset til å gjelde ytelsene sykepenger, arbeidsavklaringspenger og pleiepenger, og den er begrenset til å gjelde tilfeller hvor stønadsmottakeren har oppholdt seg i andre EØS-land etter 1. juni 2012. I ettertid er det imidlertid sannsynliggjort at feiltolkningen som er utgangspunktet for trygdeskandalen, kan ha konsekvenser for praksis på en rekke andre områder enn disse tre ytelsene. Det er også sannsynliggjort at feilene kan strekke seg helt tilbake til 1994. Dette er noe som det regjeringensutnevnte «Utvalg for ekstern gransking av håndtering og praktisering av EUs trygdeforordning» skal ta stilling til. Hvis det viser seg at saken går lenger tilbake i tid og omfatter flere ytelser, må rettshjelpsordningen umiddelbart innrettes etter dette.

Ordningen må også være tilgjengelig på en måte som gjør det enkelt for eventuelle ofre å avklare om de tilfredsstiller kravene for å motta rettshjelp. Informa-

sjon om rettshjelpsordningen må gjøres tilgjengelig for de det kan gjelde og formidles på et ikke-teknisk språk som vanlige folk kan forstå. For eksempel må det være enkelt å finne informasjon om ordningen på Navs hjemmesider og hos de ulike Nav-kontorene.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen utvide den særskilte rettshjelpsordningen knyttet til Navs feiltolkning av EØS-reglene slik at potensielle ofre får gratis

rettshjelp også før Nav har vurdert saken og fattet nytt vedtak.

2. Stortinget ber regjeringen sørge for å utvide den særskilte rettshjelpsordningen knyttet til Navs feiltolkning av EØS-reglene på egnet vis, hvis det viser seg at feilen gjelder flere ytelser enn sykepenges, arbeidsavklaringspenges og pleiepenges og granskingsutvalget kommer fram til at feilen går lenger tilbake i tid enn 1. juni 2012.
3. Stortinget ber regjeringen sikre at den særskilte rettshjelpsordningen knyttet til Navs feiltolkning av EØS-reglene formidles bredt ut til de det kan gjelde, og formidles på et ikke-teknisk språk som alle kan forstå.

27. februar 2020

Petter Eide

Karin Andersen

Freddy André Øvstegård

Solfrid Lerbrekk